ECLI:LV:AT:2019:1129.C29476716.5.S

Lieta Nr. C29476716, SKC-331/2019
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2019.gada 29.novembrī

Senāts šādā sastāvā:
senatore Ļubova Kušnire,
senatore Anda Briede,
senatore Marika Senkāne,

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 17.maija spriedumu /pers. B/ prasībā pret biedrību „Riepnieki" ar trešo personu sabiedrību ar ierobežotu atbildību „LATMĀJA" par maksājumu ieskaitu un rēķinu pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām un biedrības „Riepnieki" pretprasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Apraksto šā daļa

[1] /pers. B/ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā 2016.gada 13.aprīlī cēla prasību pret biedrību „Riepnieki", lūdzot pieaicināt lietā kā trešo personu sabiedrību ar ierobežotu atbildību (turpmāk arī SIA) „LATMĀJA", saskaņā ar 2015.gada 15.oktobra līgumu veikto maksājumu 300 EUR ieskaitīt kā samaksu par izmantoto siltumenerģiju dzīvoklī Nr. /numurs A/, /adrese/, atbilstoši atbildētājas izrakstītajiem rēķiniem, ieskaitīt saskaņā ar minēto līgumu veikto maksājumu 300 EUR kā samaksu par izmantoto siltumenerģiju dzīvoklī Nr. /numurs B/, /adrese/, atbilstoši atbildētājas izrakstītajiem rēķiniem, atzīt par spēkā neesošām rēķinos iekļautās maksājumu pozīcijas: „siltumenerģija apkurei dzīvoklī", „ūdens patēriņa starpība", „siltumenerģija ūdens uzsildei", „ūdens apgāde un kanalizācija", „ūdens patēriņa starpība".

Prasība pamatota ar turpmāk norādītajiem apstākļiem.

[1.1] Prasītājam pieder dzīvokļi Nr. /numurs A/ un Nr. /numurs B/, /adrese/. Daudzdzīvokļu mājas pārvaldnieks līdz 2015.gada oktobrim bija SIA „LATMĀJA", bet sākot no 2015.gada 1.novembra – atbildētāja.

Ievērojot to, ka citiem dzīvokļu īpašniekiem bija izveidojies siltumenerģijas maksājumu parāds, prasītājs iepriekšējam pārvaldniekam SIA „LATMĀJA" veica avansa maksājumu 300 EUR par katru sev piederošo dzīvokli (kopā 600 EUR). Pēc pārvaldīšanas darbību pārņemšanas atbildētāja ignorē minēto maksājumu un neveic ieskaitu.

[1.2] Atbildētāja savos 2015.gada 6.novembrī izrakstītajos rēķinos iekļāvusi maksājumu pozīcijas par oktobrī saņemtajiem pakalpojumiem „ūdens starpība" un „siltumenerģija ūdens uzsildei", „ūdens apgāde un kanalizācija", kas jau bija iekļautas iepriekšējā pārvaldnieka 2015.gada 9.novembrī izrakstītajos rēķinos. Tādējādi atbildētāja pieprasa samaksu dubultā par vienām un tām pašām pozīcijām. Šajā sakarā atbildētāja nav ņēmusi vērā, ka tā pārņēmusi pārvaldīšanas darbības tikai 2015.gada 1.novembrī.

[1.3] Atbildētāja ir kļūdaini noteikusi prasītāja dzīvokļos esošo ūdens skaitītāju rādījumus, līdz ar to rēķinos iekļautie maksājumi ir aprēķināti nepareizi. Turklāt dzīvoklī Nr. /numurs A/ karstais ūdens netiek lietots, taču atbildētājas izrakstītajos rēķinos par šim dzīvoklim sniegtajiem pakalpojumiem ir ietverta maksājuma pozīcija par ūdens uzsildīšanu.

[2] Atbildētāja tiesā cēla pretprasību pret /pers. B/, vēlākajos precizējumos lūdzot piedzīt parādu 962,75 EUR par dzīvokļos Nr. /numurs A/ un Nr. /numurs B/, /adrese/, saņemtajiem pakalpojumiem un dzīvojamās mājas pārvaldīšanu laikā no 2015.gada 1.novembra līdz 2017.gada 23.janvārim. Pretprasība pamatota ar turpmāk norādītajiem apstākļiem.

[2.1] Pārņemot dzīvojamās mājas pārvaldīšanu, iepriekšējais pārvaldnieks neiesniedza biedrībai „Riepnieki" informāciju par pārvaldīšanas uzdevumu izpildi un dzīvokļu īpašnieku saistībām, tajā skaitā par prasītāja veiktajiem avansa maksājumiem. Turklāt pats prasītājs šādus pierādījumus nav iesniedzis.

[2.2] Prasītājam ir jāveic samaksa par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un saņemtajiem pakalpojumiem, ievērojot pārvaldīšanas līgumu, kas 2015.gada 1.novembrī noslēgts ar dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem. Prasītājs šo pienākumu nepilda.

[3] Sakarā ar iesniegto pretprasību, prasītājs papildināja prasību, lūdzot atzīt par spēkā neesošu atbildētājas izrakstītajos rēķinos ietverto maksājumu pozīciju „parāda dzēšana SIA „Rīgas ūdens", t. sk. līgumsods".

[4] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 10.maija spriedumu prasība noraidīta, bet pretprasība apmierināta.

[5] Izskatot lietu sakarā ar prasītāja apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2018.gada 17.maija spriedumu prasību un pretprasību apmierināja daļēji, parāda summā ieskaitīja maksājumu 600 EUR, no prasītāja piedzina atlikušo parādu 344,09 EUR un izbeidza tiesvedību daļā par rēķinos iekļauto maksājumu pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām. Apelācijas instances tiesas spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] No pierādījumiem lietā – trešās personas 2016.gada 19.janvāra izziņa un maksājuma uzdevums par avansa maksājumu ir gūts apliecinājums

prasītāja apgalvojumam, ka viņš ir veicis avansa maksājumu 600 EUR par siltumenerģijas pakalpojumu. Līdz ar to atbilstoši Civillikuma 1846. un 1847.pantam ir pamats piemērot ieskaitu, jo nav strīda par to, ka prasītājs, veicot maksājumu, izpildījis vienošanos ar iepriekšējo pārvaldnieku, un to, ka atbildētājas izrakstītajos rēķinos iekļauta maksājumu pozīcija, ko prasītājs jau ir apmaksājis.

[5.2] Prasījums atzīt par spēkā neesošām rēķinos iekļautās maksājumu pozīcijas atbilst negatīvās atzīšanas prasībai. Atbilstoši judikatūras atziņām (Senāta 2018.gada 27.aprīļa spriedums lietā Nr. SKC-239/2018) tiesvedība šajā daļā ir izbeidzama.

[5.3] Prasītāja pienākums norēķināties par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un komunālajiem pakalpojumiem izriet no Dzīvokļa īpašuma likuma 10.panta pirmās daļas. Izvērtējot atbildētājas iesniegto aprēķinu, ņemot vērā prasītāja veikto samaksu un avansa maksājumu, no prasītāja piedzenama starpība, kas par abiem dzīvokļiem kopā ir 344,09 EUR.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 17.maija spriedumu /pers. B/ iesniedza kasācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru apmierināta pretprasība, izbeigta tiesvedība daļā par rēķinos ietverto maksājumu pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām un piedzīti tiesas izdevumi. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] Prasītājs ir vērsies tiesā sakarā ar to, ka pārvaldnieka izrakstītajos rēķinos ir iekļauti maksājumi par pakalpojumiem, kurus prasītājs nav saņēmis, taču tiesa šos iebildumus nav izvērtējusi.

Tiesa nepamatoti izbeidza tiesvedību daļā par rēķinos ietverto maksājumu pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām. No judikatūras atziņām, uz kurām atsaucās tiesa, neizriet vispārīgs aizliegums vērsties tiesā ar šādu prasību. Tiesa kļūdaini atzina, ka prasība celta priekšlaicīgi, jo prasītājam nebija subjektīvo tiesību konkrētās prasības celšanai. Apstāklis, ka pārvaldnieks nenodrošina maksājumu iekasēšanu no attiecīgajiem parādniekiem un tādējādi tiek apdraudēta pakalpojumu sniegšana dzīvojamai mājai kopumā, tiešā veidā aizskar prasītāja tiesības un intereses.

Tiesa bez ievērības atstāja faktu, ka pretprasībā norādītajā parāda aprēķinā ir iekļautas tās pozīcijas, kuras prasītājs ir apstrīdējis, ceļot tiesā prasību. Atbildētāja rēķinos iekļāvusi pozīcijas par periodu, kad tā vēl nebija pārņēmusi pārvaldīšanas darbības, tādējādi prasītājam par vienu un to pašu pozīciju rēķinus izrakstīja gan iepriekšējais pārvaldnieks, gan atbildētāja, pieprasot no prasītāja samaksu dubultā. Atbildētāja nebija tiesīga prasīt samaksu par pakalpojumiem, kas sniegti pirms tās pārvaldīšanas termiņa sākuma. Izbeidzot tiesvedību daļā par rēķinos iekļauto maksājumu pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām, tiesa ir liegusi prasītājam iespēju aizstāvēties, jo šajā prasības daļā ietvertie argumenti nav vērtēti kā iebildumi parāda apmēram.

Prasītājs tiesvedības gaitā sniegtajos paskaidrojumos ir detalizēti izklāstījis apstrīdētās pozīcijas un argumentējis to izslēgšanu, taču tiesa šos apstākļus vispār nav izvērtējusi. Tādējādi tiesa pieļāva Civilprocesa likuma 97.panta trešās daļas un 193.panta piektās daļas pārkāpumu.

[6.2] Ņemot vērā minēto, tiesa Dzīvokļa īpašuma likuma 10.panta pirmo daļu piemērojusi nepareizi, tulkojot to pārāk plaši un ignorējot norādi, ka samaksa veicama par saņemtajiem pakalpojumiem. Attiecīgi situācijā, kurā pakalpojums nav saņemts samaksa arī nav jāveic. Minētais izriet arī no judikatūras atziņām (Senāta 2016.gada 15.novembra spriedums lietā Nr. SKC-8/2016). Atbilstoši minētajai tiesību normai tiesai bija jāizvērtē šo maksājumu iekļaušanas rēķinos tiesiskais pamats, kas izskatāmajā lietā nav darīts.

Saistībā ar pretprasību daļā par maksājumu „parāda dzēšana SIA „Rīgas ūdens", t. sk. līgumsods", kas iekļauts atbildētājas izrakstītajos rēķinos, tiesa ignorēja prasītāja iebildumus par pienākumu apmaksāt citu dzīvokļu īpašnieku parādus. Turklāt šādā veidā citu dzīvokļu īpašniekiem ir iespēja netaisni iedzīvoties uz prasītāja rēķina (Civillikuma 2391.pants). Arī šajā sakarā tiesa nav ņēmusi vērā iepriekš norādītās judikatūras atziņas (Senāta 2016.gada 15.novembra spriedums lietā Nr. SKC-8/2016).

[6.3] Tiesa nepamatoti nav piemērojusi Ministru kabineta 2008.gada 9.decembra noteikumus Nr. 1013 „Kārtība, kādā dzīvokļu īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu", lai gan uz to piemērošanas nepieciešamību prasītājs tiesai bija norādījis savā atsauksmē uz atbildētājas paskaidrojumiem par prasību. Piemērojot minēto noteikumu 19.[1] punktu, tiesai būtu, pirmkārt, jākonstatē, ka prasītājs iesniedza informāciju par skaitītāju rādījumiem, otrkārt, uz tā pamata jānoraida pretprasību daļā par maksājumiem ūdens patēriņa starpībai.

[6.4] Tiesa bez ievērības atstāja prasītāja iebildumus par strīda ārpustiesas izskatīšanas kārtību, kas izriet no Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 17.[6] panta pirmās un otrās daļas. Minētais pārkāpums atbilstoši Civilprocesa likuma 219.panta pirmās daļas 1.punktam bija pamats prasības atstāšanai bez izskatīšanas.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudot apelācijas instances tiesas sprieduma likumību atbilstoši kasācijas sūdzības argumentiem, Senāts atzīst, ka spriedums daļā, ar kuru ir apmierināta pretprasība un piedzīti tiesāšanās izdevumi ir atceļams, bet pārējā daļā spriedums ir atstājams negrozīts.

[8] Senāts nekonstatē pamatu sprieduma atcelšanai daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība par rēķinos iekļauto pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām. Konstatējot, ka prasība ir celta pirms ir noticis prasītāja tiesību aizskārums, tiesa pamatoti atzina, ka prasītājs ir cēlis negatīvo atzīšanas prasību, kura atbilstoši judikatūrā nostiprinātajām atziņām nevar būt izskatīšanas priekšmets tiesā. Šajā daļā spriedums atstājams negrozīts, jo tas atbilst judikatūrai (*sk. Senāta 2018.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-239/2018 (C33433814) 8.punktu*), no kuras Senāts izskatāmajā lietā neatkāpjas.

[9] Attiecībā uz pārsūdzēto spriedumu daļā, ar kuru apmierināta pretprasība, Senāts konstatē būtiskus procesuālo tiesību normu pārkāpumus, kas ir pamats sprieduma atcelšanai turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[9.1] Tiesas spriedumam ir jābūt likumīgam un pamatotam (Civilprocesa likuma 189.panta trešā daļa un 432.panta otrā daļa). Pieņemot spriedumu, tiesa vadās pēc materiālo un procesuālo tiesību normām (Civilprocesa likuma 190.panta pirmā daļa).

Likums noteic tiesai pienākumu pamatot spriedumu, sniedzot izvērstu un nepārprotamu juridisko argumentāciju, kurā atspoguļots konkrētā strīda atrisināšanai piemērojamo materiālo tiesību normu izvēles process, sākot ar lietā būtisku faktisko apstākļu noskaidrošanu, kas balstīta uz pierādījumu objektīvu novērtējumu to kopumā, un beidzot ar loģiskā secībā izdarīta gala slēdziena formulēšanu. Svarīgi, lai nolēmuma motīvu daļā ietvertā informācija, arī argumentu un pretargumentu vērtējums, viena vai otra argumenta noraidīšanas iemesli un izvērtēšanas kritēriji, pēc iespējas pilnīgāk un saprotamāk atspoguļotu tiesneša domu gaitu. Pilnīgs tiesneša domu gaitas izklāsts ikvienam nodrošina iespēju saskatīt lēmuma iemeslus un novērtēt risinājuma objektivitāti un pareizību (*sk. Gaidele I., Nolēmumu argumentācija: teorija un prakse. Likums un tiesības, 2002, 4.sēj., Nr. 36, 241.lpp. un Senāta 2016.gada 16.septembra sprieduma lietā Nr. SKC-270/2016 (C33327912) 9.1.punktu, 2017.gada 16.augusta sprieduma lietā Nr. SKC-190/2017 (C28375912) 7.punktu*).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai un 432.panta pirmajai daļai apelācijas kārtībā tiesa lietu izskata pēc būtības (pārbauda pierādījumus un noskaidro lietas apstākļus, izvērtē pušu argumentus un iebildumus, kas izteikti apelācijas instances tiesas procesā). Turklāt tiesas

pienākumu noskaidrot lietas izskatīšanai būtiskus apstākļus nosaka arī Civilprocesa likuma 8.panta pirmā daļa.

Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā ir norādīts uz pienākumu tiesai savus secinājumus balstīt uz pierādījumiem lietā un norādīt argumentus, ar kuriem noraidīti attiecīgie pierādījumi, spriedumā atspoguļot lietas apstākļu juridisko novērtējumu un secinājumus par prasības (pretprasības) pamatotību vai nepamatotību.

Tātad, lai atzītu, ka tiesa lietā ir pieņēmusi taisnīgu un pamatotu spriedumu, tajā atspoguļotajam izklāstam ir jāsniedz vērtējums par pušu argumentu pamatotību un lietas apstākļiem, kas ir pamatā tiesas secinājumiem.

Senāts, piekrītot kasācijas sūdzības iesniedzējam, atzīst, ka pārbaudāmais spriedums iepriekš minētajām prasībām neatbilst.

[9.2] Pareizi atzīstot, ka tiesvedība daļā par rēķinos iekļauto pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām ir izbeidzama, tiesa bez ievērības atstāja faktu, ka pretprasība par parāda piedziņu no prasītāja pamatota ar aprēķinu, kurā iekļautās pozīcijas ir daļēji apstrīdētas prasības pieteikumā. Ievērojot minēto, tiesai šie prasītāja apsvērumi bija jāvērtē kā iebildumi pretprasībai. Turklāt atsauce uz prasības pieteikumā ietvertajiem argumentiem par rēķinos iekļauto pozīciju atzīšanu par spēkā neesošām prasītājs ir izteicis arī paskaidrojumos par pretprasību. Prasības argumenti par rēķinos nepamatoti iekļautajām pozīcijām uzturēti arī prasītāja apelācijas sūdzībā par pirmās instances tiesas spriedumu (*sk. lietas 2.sēj., 10.- 22.lp., 122.-134.lp., 174.-187.lp.*). Proti, prasītājs konsekventi iebildis parāda aprēķinam, tajā iekļautajām pozīcijām, argumentējot to ar neprecizitātēm laika periodā, par kādu parāds aprēķināts (pārvaldīšanas darbību pārņemšana), norādītajā patēriņā (iespējamas skaitītāju rādījumu atšķirības), attiecībā uz pakalpojuma saņemšanas faktu un pamatojumu apmaksāt citu dzīvokļu īpašnieku parādus (tajā skaitā līgumsodu, kas šajā sakarā radies).

No šā sprieduma 9.1.punktā norādītā izriet, ka tiesai, izskatot lietu pēc būtības, bija jāvērtē prasītāja iebildumi par pretprasību un jāsniedz pamatojums, kādēļ tie ir noraidāmi.

Izskatāmajā lietā tiesa, nevērtējot prasītāja iebildumus Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, aprobežojusies ar norādi par prasītāja likumisko pienākumu norēķināties par konkrētajiem pakalpojumiem un formālu norādi par aprēķina pamatotību bez tā izvērstas analīzes. Pārsūdzētajā spriedumā nav sniegtas atbildes uz apelācijas sūdzības argumentiem un iebildumiem. Minētais dod pamatu secinājumam, ka spriedums daļā, ar kuru izspriests strīds par parāda piedziņu, neatbilst Civilprocesa likumā noteiktajām prasībām. Minētais uzskatāms par būtisku procesuālo tiesību normu pārkāpumu, jo varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas, tādējādi tas ir pamats sprieduma atcelšanai un lietas nodošanai jaunai izskatīšanas apelācijas instances tiesā.

Ievērojot to, ka tiesāšanās izdevumu apmērs atkarīgs no lietas iznākuma, spriedums atceļams arī daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

[9.3] Tā kā tiesa nav vērtējusi prasītāja argumentus un iebildumus attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu un par tiem aprēķinātās maksas pamatotību, Senātam nav iespējams pārbaudīt, vai spriedumā lietā Nr. SKC-8/2016 (C17117212), uz kuru kasācijas sūdzībā ir atsaucies /pers. B/, paustās atziņas ir attiecināmas uz konkrēto gadījumu.

[10] Atbilstoši Civilprocesa likuma 458.panta otrajai daļai spriedumu atceļot, /pers. B/ atmaksājama drošības nauda.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu un 458.panta otro daļu, Senāts

nosprieda

atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 17.maija spriedumu daļā, ar kuru no /pers. B/ piedzīts parāds 344,09 EUR un tiesāšanās izdevumi, bet pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Atmaksāt /pers. B/ drošības naudu 300 EUR (trīs simti *euro*).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore	Ļ. Kušnire
Senatore	A. Briede
Senatore	M. Senkāne